

Олена П. Славкова

доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна.

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1864-0810>

Лариса М. Малік

кандидат економічних наук, провідний науковий співробітник відділу підприємництва, кооперації та агропромислової інтеграції, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6020-7335>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

У статті узагальнено зарубіжний досвід державного регулювання підприємницької діяльності в аграрній сфері та визначено напрями його адаптації до сучасних умов України. Актуальність дослідження зумовлена високою ризиковістю аграрного виробництва, залежністю від природно-кліматичних чинників, воєнних загроз, порушень логістики та нестабільності світових продовольчих ринків. Метою роботи є систематизація інституційних, фінансово-економічних, регуляторних, екологічних і цифрових інструментів підтримки аграрного підприємництва в зарубіжних країнах та обґрунтування можливостей їх використання в Україні. Застосовано методи порівняльного аналізу, систематизації, узагальнення, структурно-функціональний підхід і контент-аналіз наукових публікацій та офіційних матеріалів.

Встановлено, що сучасна модель державного регулювання трансформується від прямого контролю та компенсаційної підтримки до партнерської, багаторівневої й результативно орієнтованої взаємодії держави з аграрним бізнесом. Проаналізовано досвід Європейського Союзу, Великої Британії, Фінляндії, США, Канади та Китаю. Виявлено значні відмінності у рівнях підтримки виробників: за показником PSE Україна істотно поступається країнам із розвиненими системами аграрної політики. Обґрунтовано доцільність поєднання адресних субсидій, пільгового кредитування, страхування ризиків, дорадчого супроводу, цифровізації державних послуг, екологічних платежів і підтримки електронної торгівлі.

Наукова новизна полягає у систематизації зарубіжних моделей регулювання за функціональною роллю держави та формуванні пропозицій щодо їх адаптації до воєнного і післявоєнного розвитку України. Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання під час розроблення державних і регіональних програм підтримки аграрного

підприємництва, спрямованих на підвищення його продуктивності, стійкості, інноваційності та конкурентоспроможності.

Ключові слова: державне регулювання, розвиток підприємництва, сільське господарство, зарубіжний досвід, державна підтримка, аграрна політика, підприємництво.